

Валерій Валерійович ДАРАГАН,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Дніпро, Україна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У РЕСПУБЛІЦІ МОЛДОВА

На сьогоднішній день система державних закупівель в Республіці Молдова, як і в Україні, знаходиться в стадії реформування. Реформа системи державних закупівель в Республіці Молдова розрахована на 5 років і буде тривати з 2016 по 2020 роки. Експерти відзначають цілий ряд труднощів, з якими стикається дана система – це корупція, антиконкурентні практики, низька прозорість, що в цілому впливає на економіку країни [1].

За результати дослідження представників Євросоюзу до 40 % бюджету всіх державних закупівель в Молдові осідають в кишенях корупціонерів. У цій країні найбільш схильними до корупції є придбання фармацевтичної продукції, медичного обладнання, будівельних і, особливо, дорожніх робіт [2].

Державні закупівлі в Республіці Молдова регулюються положеннями Закону «Про державні закупівлі» № 131 від 03.07.2015. Зазначеним законом передбачено проведення закупівлі шляхом: відкритих торгів; обмежених торгів; конкурентного діалогу; переговорних процедур; запиту цінових оферт; конкурсу рішень; закупівель при плануванні будівництва соціального житла. Основними процедурами присудження договору про державні закупівлі є відкриті торги і обмежені торги. Інші процедури державної закупівлі можуть застосовуватися лише у відповідності з умовами, прямо встановлених законом. Орган, що здійснює закупівлю вправі використовувати спеціальні способи присудження лише у випадках, прямо передбачених законом. Спеціальними способами є: а) рамкова угода; б) динамічна система закупівель; с) електронні торги [3].

Безперечно позитивним моментом щодо протидії корупції у сфері державних закупівель було закріплення на законодавчому рівні можливості здійснення електронних торгів, однак, як вбачається з вище зазначеного, зазначена норма не носить обов'язковий характер та здійснюється з огляду на бажання органу, що здійснює закупівлю. В такому разі, на нашу думку, зазначена норма майже не призведе до якихось позитивних зрушень щодо зменшення корупційних ризиків в системі державних закупівель в Республіці Молдова.

Крім того, з метою запобігання корупції, законодавець передбачив можливість участі представників громадськості у складі робочих груп з питань державних закупівель у кількості, що не перевищує однієї третини зі складу такої групи. Однак слід зауважити, що при цьому законодавець не визначив мінімальний склад такої групи, а також порядку вирішення конфліктів у разі подачі заявок на участь у таких групах представників громадськості, які пред-

ставляють інтереси різних громадських організацій. В такому разі, на нашу думку, зазначена норма також не призведе до якихось позитивних зрушень щодо зменшення корупційних ризиків в системі державних закупівель в Республіці Молдова. Оскільки рішення про включення таких осіб до складу робочої групи приймає орган, що здійснює закупівлю, і може виникнути ситуація коли такі особи навпаки будуть представляти інтереси учасника процедури закупівлі, який пов'язаний корупційними зв'язками з представниками органу, що здійснює закупівлю.

Крім цього, виникають питання щодо компетентності представників таких робочих груп, оскільки законом не передбачено можливість, а краще необхідність проходження такими особами навчання щодо здійснення державних закупівель.

З огляду на зазначене, на нашу думку, з метою забезпечення дії вище зазначених норм, направлених на зниження рівня корупції у сфері державних закупівель, доцільно в Законі Республіки Молдова «Про державні закупівлі» передбачити, що основною процедурою здійснення державних закупівель є відкриті торги і обмежені торги, які здійснюються за допомогою системи електронних торгів. При цьому, окремо доцільно закріпити норму, яка б зобов'язала органи, що здійснюють закупівлі, у разі відсутності технічної можливості проводити такі торги, протягом 1 року здійснити закупівлю необхідного обладнання та здійснити його впровадження в процес закупівлі.

Що стосується участі у складі робочої групи з питань закупівель представників громадськості, то на нашу думку, до складу таких груп повинні входити представники тих громадських організацій, які прямо зацікавлені в закупівлі якісної продукції або виконанні робіт (наприклад при закупівлі лікарських препаратів це можуть бути спілки пацієнтів або при здійсненні закупівлі робіт з ремонту доріг – представник спілки автомобілістів тощо), а у випадку закупівлі товарів, робіт або послуг загального призначення це можуть бути представники громадських організацій діяльність яких направлена на здійснення моніторингу державних закупівель, при цьому така діяльність повинна бути підтверджена наявністю реальних фактів виявлення злочинів та інших порушень допущених під час здійснення державних закупівель. А у разі якщо таких організацій буде декілька та виникнення між ними конфлікту інтересів (що навряд відбудеться, оскільки вони поєднані єдиною метою і можуть тільки поєднувати свої зусилля) вибір повинен бути зорієнтований на тій організації, яка виявила таких фактів більше або

у будь який інший спосіб, який буде відповідати вимогам принципу транспарентності.

Крім того, як показує досвід протидії корупції у сфері державних закупівель, зниження рівня корупції у цій сфері можна дійти шляхом запровадження норм, які б регулювали питання:

- здійснення закупівлі предметі розкоші;
- запровадження реєстру не доброчесних учасників торгів.

Що стосується відповідальності за порушення законодавства в сфері державних закупівель в Республіці Молдова та Кримінальним кодексом Республіки Молдова, як і в Україні, не передбачено спеціальної статті яка б передбачала кримінальну відповідальність за порушення законодавства про державні закупівлі. Тому дії зловмисників кваліфікуються за допомогою наявних у кодексі статей, здебільшого це статті передбачені главою XV «Злочини проти належного порядку роботи в публічній сфері» [4].

«Наиболее распространенные правонарушения в этой сфере: взятки, конфликт интересов, фальсификация результатов тендера, участие в тендере фиктивных фирм, сокрытие информации о тендере» [5].

Список бібліографічних посилань

1. Власти Молдовы признают: системе госзакупок не хватает профессионалов // Sputnik: сайт. 02.08.2016. URL: <https://ru.sputnik.md/economics/20160802/8390612.html> (дата звернення: 15.02.2017).
2. Суржиу В. В июне Молдова стала полноправным членом Соглашения ВТО по государственным закупкам // NOI.MD: сайт. 06.07.2016. URL: http://www.noi.md/ru/news_id/87279 (дата звернення: 15.02.2017).
3. О государственных закупках: закон Республики Молдова от 03.07.2015 № 131 // REGISTRUL DE STAT al actelor juridice al Republicii Moldova. URL: <http://lex.justice.md/ru/360122/> (дата звернення: 15.02.2017).
4. Уголовный кодекс Республики Молдова: кодекс от 18.04.2002 года № 985 // REGISTRUL DE STAT al actelor juridice al Republicii Moldova. URL: <http://lex.justice.md/ru/331268/> (дата звернення: 15.02.2017).
5. Шупак М. «У коррупции в Молдове нет границ»: в Кишиневе представили два новых исследования // NewsMaker: сайт. 05.04.2016. URL: <http://newsmaker.md/rus/novosti/u-korrupsii-v-moldove-net-granits-v-kishineve-predstavili-dva-novyh-issledovaniya-23882> (дата звернення: 15.02.2017).
6. О правонарушениях: кодекс Республики Молдова от 24.10.2008 № 218 // REGISTRUL DE STAT al actelor juridice al Republicii Moldova. URL: <http://lex.justice.md/ru/330333/> (дата звернення: 15.02.2017).

Одержано 16.02.2017

Що стосується адміністративної відповідальності то кодекс Республіки Молдова «Про правопорушення» містить у собі ряд статей, які передбачають відповідальність за порушення порядку здійснення державних закупівель, зокрема:

- стаття 77-1 «Недотримання зобов'язань щодо забезпечення медико-санітарного установи ліками»;
- стаття 298 «Порушення порядку обчислення, затвердження, використання бюджетних коштів та управління державним майном»;
- стаття 327 «Недотримання строків подання звітів Агентству матеріальних ресурсів, державних закупівель та гуманітарної допомоги»;
- стаття 327-1 «Порушення правил ініціювання та проведення процедур державних закупівель» [6].

З огляду на зазначене можна дійти до висновку, що незважаючи на певні позитивні зрушення щодо протидії корупції у сфері державних закупівель в Республіки Молдова, законодавство з питань здійснення державних закупівель потребує деяких змін, зокрема щодо: електронних торгів; здійснення громадського контролю; закупівлі предметів розкоші; реєстру не доброчесних учасників торгів.